

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U003296

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 09-07-2026

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Юрош Владислав Владиславович

2. Vladyslav V. Yurosh

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4222-3547

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 052

Назва наукової спеціальності: Політологія

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Політологія

Дата захисту: 28-08-2026

Спеціальність за освітою: Міжнародні економічні відносини

Місце роботи здобувача: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 15188

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 21.41.35, 21.41.45

Тема дисертації:

1. Державно-церковні відносини в Федеративній Республіці Німеччині (політико-правовий аспект)
2. State-Church Relations in Germany: Historical, Political and Legal Aspects

Реферат/анотація:

1. У дисертаційній роботі здійснено комплексне політологічне дослідження державно-церковних відносин у Федеративній Республіці Німеччина як фундаментального чинника забезпечення соціальної стабільності, демократичної стійкості та правопорядку в умовах сучасної ліберальної держави. Узагальнено теоретико-методологічні підходи до концептуалізації моделей взаємодії держави й релігійних інституцій у контексті європейських правових стандартів, доктрини «світоглядної нейтральності» та глобальних процесів секуляризації. Обґрунтовано вплив конституційного принципу світоглядної нейтральності держави на структуру політичної взаємодії з релігійними інститутами та доведено спроможність цієї взаємодії виконувати інтеграційну функцію в умовах сучасної демократії. Встановлено причинно-наслідковий зв'язок між правовим статусом релігійних громад (включно з їхнім публічно-правовим статусом) та механізмами реалізації основоположних демократичних свобод, що забезпечують тонкий баланс між інтересами держави,

національним правопорядком та автономією конфесій. Доведено, що кооперативна модель державно-церковних відносин актуалізується через складне поєднання правових, інституційних і соціальних інструментів, сприяючи зміцненню стійкості демократичних інститутів та запобіганню радикалізації суспільно-політичного простору. Проаналізовано багаторівневі механізми фінансово-економічної взаємодії держави та церкви, зокрема детально досліджено інститут «церковного податку» (Kirchensteuer) як унікальний елемент регуляторної політики ФРН. Визначено роль цього інституту не лише у забезпеченні фінансової автономії релігійних організацій, а й у консолідації їхнього впливу на розвиток соціальної держави. Показано, що механізми оподаткування виступають дієвим інструментом корпоративної відповідальності релігійних громад, що безпосередньо впливає на рівень їхньої залученості до надання суспільно значущих послуг, фінансування благодійних ініціатив та підтримку соціальної інфраструктури. Досліджено роль релігійних організацій в освітньому просторі та процесах соціальної інтеграції, де церква виконує функції суб'єкта формування ціннісних орієнтирів та модератора міжрелігійного діалогу. Установлено, що участь релігійних інститутів у реалізації державних освітніх програм (зокрема, функціонування теологічних факультетів у державних університетах та викладання релігієзнавства у школах) сприяє вихованню громадянської відповідальності та розвитку людського капіталу. Доведено, що релігійні організації виступають ключовим партнером держави у процесах інтеграції мігрантів, адаптації вимушено переміщених осіб та підтримці соціально вразливих верств населення, що підвищує загальний рівень суспільної злагоди. Обґрунтовано доцільність міждисциплінарного підходу до аналізу державно-церковних відносин, зокрема із залученням інструментарію порівняльної політології, конституційного права, соціології релігії та політичної культурології. Визначено методологічні засади інтерпретації кооперативної моделі як політичного інструменту, що забезпечує моделювання партнерських відносин та формування стратегій суспільної консолідації. Наголошено на інституційній та історичній зумовленості державно-церковної взаємодії, яка дозволяє підтримувати діалог з різними конфесійними традиціями, навіть у межах секуляризованого суспільства. Окреслено вплив інституційної кооперації на динаміку політичних процесів та конструювання взаємодії держави із громадянським суспільством. Виявлено специфіку взаємодії релігійних інституцій із державними механізмами, що сприяє формуванню багатопланової моделі партнерства, яка ефективно амортизує виклики мультикультуралізму та глобалізації. Визначено типологічні ознаки німецької моделі державно-церковних відносин, зокрема її здатність виконувати регуляторні, соціально-стабілізаційні й комунікативні функції у сучасній демократичній державі. Уточнено закономірності інтеграції релігійних інституцій у державну систему та їхню участь у процесах забезпечення національної єдності й правової визначеності. Сформульовано концепцію державно-церковного партнерства як цілісної категорії сучасної політичної практики, що забезпечує ефективне структурування відносин у багатоконфесійному суспільстві та може слугувати нормативним орієнтиром для вдосконалення державної політики в Україні.

2. This work presents a comprehensive political science study of state-church relations in the Federal Republic of Germany as a fundamental factor in ensuring social stability, democratic resilience and the rule of law within the framework of a modern liberal state. It summarises theoretical and methodological approaches to conceptualising models of interaction between the state and religious institutions in the context of European legal standards, the doctrine of 'worldview neutrality' and global processes of secularisation. The influence of the constitutional principle of the state's ideological neutrality on the structure of political interaction with religious institutions is substantiated, and the capacity of this interaction to fulfil an integrative function in the context of modern democracy is demonstrated. A causal link has been established between the legal status of religious communities (including their public-law status) and the mechanisms for realising fundamental democratic freedoms, which ensure a delicate balance between the interests of the state, the national legal order and the autonomy of religious denominations. It has been demonstrated that the cooperative model of state-church relations is realised through a complex combination of legal, institutional and social instruments, thereby helping to strengthen the resilience of democratic institutions and prevent the radicalisation of the socio-political sphere. The multi-level mechanisms of financial and economic interaction between the state and the church have been analysed; in particular, the

institution of the 'church tax' (Kirchensteuer) has been examined in detail as a unique element of Germany's regulatory policy. The role of this institution is identified not only in ensuring the financial autonomy of religious organisations, but also in consolidating their influence on the development of the welfare state. It is demonstrated that taxation mechanisms serve as an effective instrument of corporate responsibility for religious communities, which directly influences the extent of their involvement in providing socially significant services, funding charitable initiatives and supporting social infrastructure. The role of religious organisations in the educational sphere and in processes of social integration has been examined, with the church acting as a shaper of value orientations and a facilitator of interfaith dialogue. It has been established that the participation of religious institutions in the implementation of state educational programmes (in particular, the operation of theological faculties at state universities and the teaching of religious studies in schools) contributes to the fostering of civic responsibility and the development of human capital. It has been demonstrated that religious organisations act as key partners of the state in the processes of migrant integration, the adaptation of internally displaced persons and the support of socially vulnerable groups, thereby enhancing the overall level of social harmony. The paper justifies the use of an interdisciplinary approach to the analysis of state-church relations, in particular by drawing on the tools of comparative political science, constitutional law, the sociology of religion and political cultural studies. The methodological foundations for interpreting the cooperative model as a political instrument that facilitates the modelling of partnership relations and the formulation of strategies for social consolidation have been identified. Emphasis is placed on the institutional and historical determinants of state-church interaction, which enable dialogue with various confessional traditions, even within a secularised society. The influence of institutional cooperation on the dynamics of political processes and the shaping of state-civil society interaction is outlined. The specific nature of the interaction between religious institutions and state mechanisms is identified, which contributes to the formation of a multi-layered partnership model that effectively mitigates the challenges of multiculturalism and globalisation. The typological characteristics of the German model of state-church relations are identified, in particular its capacity to perform regulatory, socio-stabilising and communicative functions in a modern democratic state. The patterns of integration of religious institutions into the state system and their participation in processes ensuring national unity and legal certainty are clarified. A concept of state-church partnership has been formulated as a holistic category of contemporary political practice, which ensures the effective structuring of relations in a multi-confessional society and can serve as a normative guideline for improving state policy in Ukraine.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

1. Юрош В. Історичні та політико-правові аспекти розвитку взаємовідносин школи та релігії в Німеччині. Регіональні студії. 2025. № 40. С. 12–18.
2. Палінчак М. М., Юрош В. В. Соціально-політична поведінка в мультикультурному суспільстві: релігійна ідентичність та міжкультурність у німецькому контексті. Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії. 2025. Вип. 63. С. 349–358.
3. Юрош В. В. Сутність національної та релігійної ідентичності у вимірах сучасних викликів. Регіональні студії. 2026. № 44. С. 120–125.

- 4. Юрош В. Політична ідентичність як фактор двосторонніх відносин. Сучасні тенденції розвитку освіти і науки в інтердисциплінарному контексті. діалог культур як чинник інтеграції. Матеріали IV-ї Міжнародної науково-практичної конференції; Варшава – Ужгород – Херсон; 2019. с. 264 –266.
- 5. Палінчак М.М., Мегела Р.Р., Юрош В.В. Отримання Томосу православною церквою України. Сучасні тенденції розвитку освіти і науки в інтердисциплінарному контексті. діалог культур як чинник інтеграції. Матеріали доповідей Міжнародної науково-практичної конференції; 2020 квітня 27–28; Ужгород; 2020. с. 309–314.
- 6. Яцина П.Е. Юрош В. Політика і церква в країнах західної Європи. «Україна в системі європейської економічної і політичної інтеграції» матеріали доповідей Міжнародної науково-практичної конференції; 2020 квітня 27–28; Ужгород; 2020. с. 319–322.
- 7. Зимомря М., Юрош В., Фиштик Й. Причинки для німецько-українського діалогу: сучасність і майбутнє. Упорядник Микола Зимомря; Дрогобич-Львів; 2020. 186 с.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впровадження не планується

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Палінчак Микола Михайлович

2. Mykola M. Palinchak

Кваліфікація: д.політ.н., професор, 23.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9990-5314

Додаткова інформація: Scopus Author ID: 57444960100

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Добродум Ольга Вікторівна

2. Olga V. Dobrodum

Кваліфікація: д.філос.н., професор, 09.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7651-4946

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет біоресурсів і природокористування України

Код за ЄДРПОУ: 00493706

Місцезнаходження: вул. Героїв Оборони, Київ, 03041, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Саган Олександр Назарович

2. Oleksandr N. Sagan

Кваліфікація: д.філос.н., професор, 09.00.11

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4177-5809

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут філософії імені Г. С. Сковороди Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417012

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бокоч Вікторія Михайлівна

2. Viktoriia M. Bokoch

Кваліфікація: д.політ.н., професор, 23.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0636-2032

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Стебляк Діана Михайлівна

2. Diana M. Steblak

Кваліфікація: д.філософ, доцент, 052

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4476-7284

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Остапець Юрій Олександрович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Остапець Юрій Олександрович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Сабов Вікторія Іванівна

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна